

5. Determinanty *Déterminants*

Determinanty to części mowy określające rzeczowniki, którym towarzyszą. Należą do nich:

- rodzajniki (**articles**)
- liczebniki (**adjectifs numéraux**)
- przymiotniki dzierżawcze (**adjectifs possessifs**)
- przymiotniki wskazujące (**adjectifs démonstratifs**)
- przymiotniki nieokreślone (**adjectifs indéfinis**)
- przymiotniki pytające i wykrzyknikowe (**adjectifs interrogatifs/exclamatifs**)

Rodzajniki oraz liczebniki zostały dla wygody osób korzystających z tej książki omówione w osobnych rozdziałach.

5.1. Przymiotnik dzierżawczy *Adjectif possessif*

Przymiotniki dzierżawcze występują przed rzeczownikiem i tworzą razem z nim grupę rzeczownikową. Określają przynależność oraz sprawcę czynności.

Poniższa tabela prezentuje formy przymiotnika dzierżawczego.

	rodzaj męski (1 rzecz)	rodzaj żeński (1 rzecz)	rodzaj męski i żeński (wiele rzeczy)
1 posiadacz	mon (mój)	ma (moja)	mes (moi, moje)
	ton (twój)	ta (twoja)	tes (twoi, twoje)
	son (jego, jej)	sa (jego, jej)	ses (jego, jej)
wielu posiadaczy	notre (nasz)	notre (nasza)	nos (nasi, nasze)
	votre (wasz)	votre (wasza)	vos (wasi, wasze)
	leur (ich)	leur (ich)	leurs (ich)

Uwaga! Jeśli rzeczownik rodzaju żeńskiego zaczyna się na samogłoskę lub **h** nieme, to ze względów fonetycznych używa się form **mon, ton, son** zamiast **ma, ta, sa**, na przykład:

- une adresse – mon adresse** (mój adres)
- une histoire – mon histoire** (moja historia)
- une usine – ton usine** (twoja fabryka)
- une église – son église** (jego kościół)

Przed rzeczownikami oznaczającymi części ciała używamy zazwyczaj rodzajników określonych, a nie przymiotników dzierżawczych:

- Il s'est cassé la jambe.** – Złamał sobie nogę.
- J'ai mal à la gorge.** – Boli mnie gardło.

Wyjątkiem są wyrażenia frazeologiczne, takie jak:

- tenir sa langue** (trzymać język za zębami)
- n'en croire pas ses yeux** (nie wierzyć własnym oczom)

Przymiotników dzierżawczych użyjemy również, jeżeli będziemy chcieli opisać zwyczaj, doświadczenie, które się powtarza lub nadać wypowiedzi szczególnie, emocjonalny wydźwięk, na przykład:

J'ai mal à ma tête. – (Znów) Boli mnie głowa.

Sa pauvre jambe lui fait mal. – Jego biedna noga (znów) go boli.

ĆWICZENIA

1 Uzupełnij podane zdania odpowiednimi przymiotnikami dzierżawczymi.

Przykład: **Je prends dictionnaire.** (Ja biorę mój słownik.)

Odpowiedź: **Je prends mon dictionnaire.**

1. **Elle montre la photo de famille.** (Ona pokazuje zdjęcie swojej rodziny.)
2. **Nous vendons maison.** (Sprzedajemy nasz dom.)
3. **Elles veulent essayer robes.** (One chcą przymierzyć moje sukienki.)
4. **Je vois frère et sœur.** (Widzę jego brata i jego siostrę.)
5. **Nous adorons enfants.** (Uwielbiamy nasze dzieci.)
6. **Tu n'as pas un parapluie ? Prends parapluie !** (Nie masz parasola? Weź mój parasol!)
7. **Nous avons oublié la clé. Vous avez clés ?** (Zapomnieliśmy klucza. Ma pan swoje klucze?)
8. **Il me donne main.** (On podaje mi swoją dłoń.)
9. **Je veux argent de poche !** (Chcę moje kieszonkowe!)
10. **On voit parents.** (Widzimy naszych rodziców.)

5.2. Przymiotnik wskazujący *Adjectif démonstratif*

Przymiotnik wskazujący (**adjectif démonstratif**) wskazuje na określoną osobę lub rzecz i występuje w zdaniu razem z rzeczownikiem. Formy różnią się w zależności od rodzaju i liczby rzeczownika. Przymiotnik ten może być wzmocniony przez partykułę **-ci**, lub **-là**, którą stawia się po rzeczowniku. Partykułę **-ci** tłumaczymy na język polski jako „ten, ta tu”, natomiast partykułę **-là** tłumaczy się jako „tamten, tamta tam”.

	liczba pojedyncza		liczba mnoga	
	rodzaj męski	rodzaj żeński	rodzaj męski	rodzaj żeński
forma prosta	ce / cet ¹	cette	ces	
forma złożona	ce/cet + rzeczownik-ci	cette + rzeczownik-ci	ces + rzeczownik-ci	
	ce/cet + rzeczownik-là	cette + rzeczownik-là	ces + rzeczownik-là	

¹ Formy **cet** używamy przed rzeczownikami rodzaju męskiego rozpoczynającymi się samogłoską lub h niemym, np.: **cet ami** (ten przyjaciel).